

УДК 338.439.4

М. І. Пугачов,

д. е. н., професор, академік НААН, заступник директора,

ННЦ "Інститут аграрної економіки"

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7507-5870>**Б. В. Духницький,**

д. е. н., старший дослідник, провідний науковий співробітник,

ННЦ "Інститут аграрної економіки"

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5521-5602>**Т. В. Сіліфонов,**

доктор філософії з агрономії, директор Київської спеціалізованої філії,

Український інститут експертизи сортів рослин

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3651-7151>

DOI: 10.32702/2306-6792.2026.7.86

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ВИРОБНИЦТВА АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ ПРОДУКЦІЇ В СВІТІ

M. Pugachov,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Academician of the NAAS,

Deputy Director, NSC "Institute of Agrarian Economics"

B. Dukhnytskyi,

Doctor of Economic Sciences, Senior researcher, Leading researcher,

NSC "Institute of Agrarian Economics"

T. Silifonov,

PhD in Agronomy, Director of the Kyiv Specialized Branch,

Ukrainian Institute for Plant Variety Examination

CONCEPTUAL FOUNDATIONS OF AGRI-FOOD PRODUCTION IN THE WORLD

У статті розглянуто динаміку світового виробництва основних видів продовольства з 2000 року, його регіональний розподіл на сучасному етапі, наведено рейтинги найбільших країн-виробників за видами продукції, здійснено оцінку впливу аграрної галузі на різні сфери соціально-економічного життя. В системі глобального продовольчого забезпечення вирішальне значення має виробництво продукції сільського господарства. Головним продуктом при цьому виступає зерно як універсальний ресурс, але для повноти картини враховується пропозиція найважливіших видів рослинницької, тваринницької, переробленої продукції, а також деяких інших товарів. Зростання кількості населення визначено ключовим фактором для відповідного збільшення пропозиції продуктів харчування. Окремо розкрито функції, завдання, проблеми та нові виклики для сільськогосподарського виробництва в короткостроковій перспективі, враховуючи актуальні тенденції міжнародного ринку.

The article examines dynamics of world production the main types of food since 2000, its regional distribution at the present stage, provides ratings of the largest producing countries by type of product, and assesses the impact of the agricultural industry on various spheres in social and economic life. In the global food supply system, the production of agricultural goods is of decisive importance. The main product is grain as a universal resource, but for the completeness of the picture, the supply of the most important types of crop, livestock, processed products, as well as some other goods is taken into account. It has been established that over 20 years there has been a significant increase in global production of cereals, potatoes, vegetables, fruits, eggs, milk, various types of meat, fish and seafood, sugar, vegetable oils. This is exactly what happened in the segments of coffee, tea, cocoa beans, while for unprocessed tobacco the trend was the opposite. Asian countries dominate the rest of the world in the production of the vast majority products. The only exceptions are coffee, where South America leads, and cocoa beans, which are mostly harvested in Africa. Population growth has been identified as a key factor for a corresponding increase in food supply. China remains the leading food producing country. Its complete hegemony is being challenged by India in the ranking of milk producers, Brazil — in relation to sugar and coffee, Indonesia — in vegetable oil, Cote d'Ivoire — in the cocoa bean segment. The United States very often occupies places in the top ten, and the most significant is Ukraine's contribution to the global supply of potatoes and vegetable oils. The agri-food sector has an impact on other areas not directly related to food security — public

administration, geopolitics, pricing, issues of a global scale. Separately, the functions, tasks, problems and new challenges for agricultural production in the short term are revealed, taking into account current trends in the international market. The role of the agri-food sector as a sphere with full or limited resource potential will depend on the ability to successfully solve urgent needs and quickly adapt to unforeseen changes.

Ключові слова: основи, аграрна галузь, продовольство, пропозиція, світовий ринок, особливості.

Key words: fundamentals, agricultural industry, food, supply, world market, features.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Основою продовольчого забезпечення будь-якої країни виступає потенціал сільськогосподарського виробництва, фактичний результат якого визначає достатність для потреб внутрішнього ринку або необхідність доповнення імпортними поставками. В глобальному масштабі це питання характеризується низкою особливостей, насамперед формуючи динаміку, регіональну структуру виробництва та рейтинги країн в найбільш важливих сегментах. При цьому варто досліджувати не лише продукцію, яка культивується повсюдно, а й таку, що має обмежений ареал вирощування, однак стабільно високий попит у всьому світі. На загальному фоні доцільно також оцінити актуальні позиції України для порівняння з країнами, що виступають регіональними та глобальними лідерами. Така послідовність дозволить розкрити ключові параметри світового виробництва агропродовольчої продукції в контексті впливу на більш значущі суспільні процеси.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання продовольчого забезпечення та аграрного виробництва висвітлені в багатьох наукових статтях. Тематика глобальної продовольчої безпеки розкрита в публікаціях Г. В. Миськіва [1], О.-М. М. Миськіва [1], О. М. Павленка [2], О. О. Школьного [4], Н. О. Вернюка [4], Л. В. Клименка [4] та ін. Характеристика продовольчих криз в сучасному світі наведена в статті О. Коваленко [5], О. Бокій [5] та ін. Ризики та виклики, включаючи можливості адаптації до кліматичних змін для глобального ринку агропродовольчої продукції, описані Т. Ореховою [8], Ю. Іщук [8] та ін. Інформаційною базою дослідження стали статистичні дані Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН [3], тематичні матеріали з мережі Internet [6; 7;

10], власні узагальнення, висновки та оцінки. Попри широкий спектр питань, охоплених у взаємозв'язку з глобальним агропродовольчим ринком, доцільно більше уваги приділити саме показникам виробництва основних груп сільськогосподарської продукції в динаміці, а також визначити країни-лідери в окремих товарних сегментах на даний час, врахувавши, в тому числі, позиції України.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Цілями статті є дослідження сучасного стану виробництва різних груп продовольства в світі та виявлення особливостей сільського господарства як галузі, функціональна роль якої в планетарному масштабі постійно розширюється.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

В сучасному світі продовольчий ринок постійно розвивається, пропонуючи споживачам з усіх куточків планети зростаючий асортимент продуктів та різноманітних дієт [1; 2]. Незважаючи на це, відправною точкою для його аналізу виступає стан виробництва сільськогосподарської продукції в світі, географічних регіонах та вибраних країнах в розрізі основних груп рослинництва (зерно, фрукти, овочі, картопля), тваринництва (яйця, м'ясо, молоко, риба) і переробної промисловості (цукор разом з рослинною олією), які доповнюються специфічними товарами повсякденного вжитку, що вирощуються обмежено в масштабах планети (кава, чай, какао-боби, тютюн).

Наявна статистична інформація підтверджує тривале зростання глобального виробництва всіх основних груп агропродовольчої продукції. Зокрема, з 2000 року збільшилось виробництво зерна, овочевих культур, картоплі та фруктів [3]. Згідно з підсумковими даними за 2023 рік, урожай зерна досяг 3126 млн тонн,

фруктів — 946 млн тонн, овочів — 1179 млн тонн, картоплі — 387 млн тонн (Рис. 1).

Відзначимо, що виробництво зернових культур зросло ще й у всіх основних географічних регіонах планети (Африці, Азії, Європі, Північній і Південній Америці). Пропозиція фруктів збільшувалась в Азії, Африці та Південній Америці, незначно зменшилась в Європі, тоді як в Північній Америці скорочення сягнуло майже 40 %. Кількісні обсяги вирощених овочів зросли в трьох тих самих регіонах (Азії, Африці, Південній Америці), залишилися в підсумку на однаковому рівні в Європі, але для Північної Америки зафіксоване їх зниження у 15 %. За аналізований період виробництво картоплі теж збільшилось в Африці, Азії та Південній Америці, практично не змінилось в Північній Америці, тоді як в Європі зменшилось на 30 %. Найбільша частка рослинницької продукції, як і раніше, походить з Азії. 2023 року на країни цього регіону припало 49 % світового урожаю зерна, 59 % виробництва фруктів, 78 % пропозиції овочів, 53 % вирощеної картоплі [3].

Аналогічна ситуація спостерігалась і стосовно всіх секторів тваринництва — м'яса, молока, яєць, риби і морепродуктів. Таким чином, у 2023 році було вироблено 98 млн тонн яєць, 367 млн тонн м'яса, 971 млн тонн молока, 181 млн тонн риби і морепродуктів (Рис. 2).

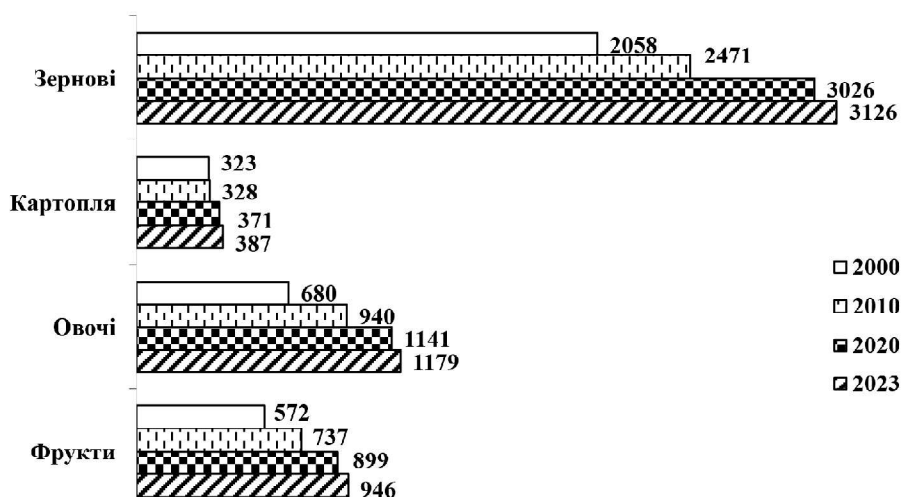

Рис. 1. Динаміка виробництва продукції рослинництва в світі, млн тонн

Джерело: сформовано на основі [3].

Що стосується виробництва м'яса, молока і яєць, за понад 20 останніх років всі ключові регіони продемонстрували його синхронне нарощування. А от кількісний обсяг добування риби і морепродуктів збільшувався лише в Азії та Африці, в цілому залишався на стабільному рівні в Північній Америці, зменшився приблизно на 10 % у Європі, тоді як в Південній Америці скорочення становило 23 %. Країни Азії загалом домінують і в сегментах тваринницької продукції. Їх частка у глобальному виробництві м'яса — 45 %, молока — 46 %, яєць — 66 %, риби і морепродуктів — 70 % [3].

Для ключових продуктів харчової промисловості виробництво також помітно збільшилось за досліджуваний період. З 2000 року по 2023 рік глобальна пропозиція цукру зросла зі

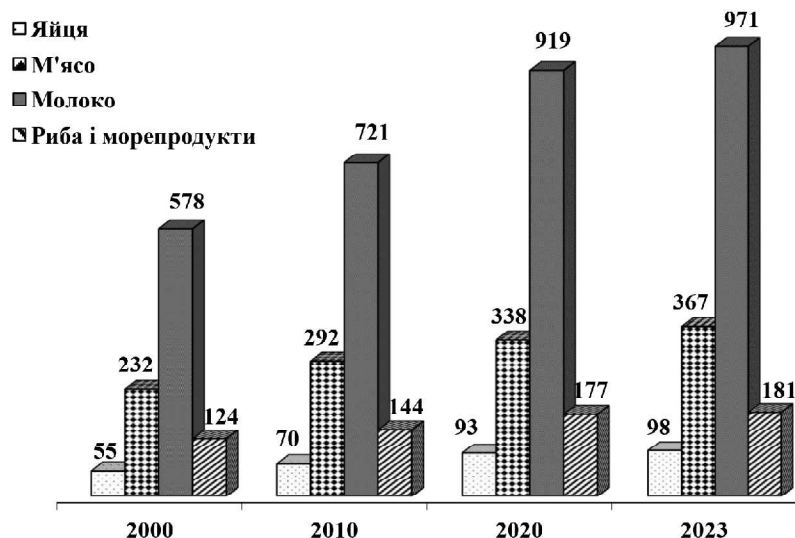

Рис. 2. Динаміка виробництва продукції тваринництва в світі, млн тонн

Джерело: сформовано на основі [3].

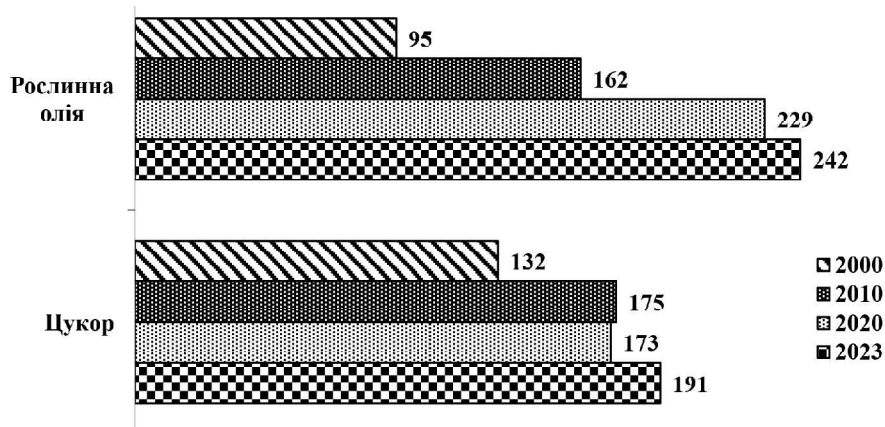

Рис. 3. Динаміка виробництва продукції харчової промисловості в світі, млн тонн

Джерело: сформовано на основі [3].

132 до 191 млн тонн, а рослинної олії — з 95 до 242 млн тонн (Рис. 3).

Виробництво цукру збільшили всі без винятку регіони, хоча двократним воно стало тільки в Південній Америці. Азія тут теж залишається найбільшим регіональним виробником, однак її перевага не настільки відчутна. Разом з Південною Америкою та Європою їх спільна частка в глобальній пропозиції цукру за 2023 рік склала 4/5. По рослинній олії зростання також виявилось синхронним, при цьому спостерігається переважання Азії, яка формує 56 % світового виробництва [3].

Варто виділити також продукцію, яка використовується у повсякденному житті, однак характеризується обмеженими можливостями вирощування через потребу специфічних природно-кліматичних умов — чай, каву, какао-боби, тютюн. За аналізований період світове виробництво кави, чаю і какао-бобів збільшилось, в той же час відбулось деяке скорочення пропозиції тютюну (Табл. 1).

Територіальна нерівномірність вирощування цих культур зумовлює відповідні характеристики їх регіонального розподілу. Наприклад, кава зовсім не культивується в Європі і в дуже малих обсягах виробляється Північною Америкою. З чаєм для цих двох регіонів склалась обернена ситуація, коли вже європейські країни мають тільки номінальне виробництво. При

цьому какао-боби не вирощуються ні в Європі, ні в Північній Америці [3].

Південна Америка, Азія та Африка збільшили виробництво кави за досліджуваний період. Таким чином, ці три регіони забезпечують на даний час майже 90 % пропозиції зелених кавових зерен. З 2000 по 2023 рік стали більше вирощувати чаю азійські та африканські країни, тоді як в Південній Америці фіксувалось зовсім незначне скорочення стосовно цієї культури. Втім, даний сегмент світового ринку характеризується вираженим домінуванням Азії, яка виробляє 87 % загальних обсягів чайного листа. Позитивна динаміка в цих трьох регіонах спостерігалась відносно какао-бобів, але виражене лідерство зберігається за Африкою, яка має частку в розмірі 65 %. Найбільш контрастно змінювалось виробництво необробленого тютюну. В Африці воно збільшилось на третину, в Південній Америці — на 5 %. Несуттєве зменшення відбулось в Азії, тоді як масштабний спад виробництва в Північній Америці (— 58 %) та Європі (— 76 %) став вирішальним чинником зниження загальносвітової пропозиції тютюну. Разом з тим, азійські країни продовжують забезпечувати понад 2/3 кількісних обсягів глобального вирощування цієї культури [3].

Збільшення виробництва продовольства в світі було зумовлено, головним чином, стрімким зростанням населення планети, яке в 2023 році досягло 8,1 млрд осіб. В регіональному розрізі спостерігалась аналогічна тенденція. Найбільше людей проживає зараз в Азії — 4,8 млрд осіб (переважно в Китаї та Індії), тоді як населення африканського континенту складає 1,5 млрд осіб. Жоден інший регіон не має мільярда мешканців, хоча найближчою до цього показника стала Європа, де проживає 746 млн осіб [3]. Наявні тенденції свідчать, що

Таблиця 1. Динаміка виробництва вибраної аграрної продукції в світі

Роки	Кава, тис. т	Чай, тис. т	Какао-боби, тис. т	Тютюн, тис. т
2000	7499	12819	3338	6686
2010	8461	19624	4329	6910
2020	11239	29173	5684	5802
2023	11093	31398	5123	5993

Джерело: сформовано на основі [3].

надалі фактор зростання кількості населення продовжуватиме вирішальним чином впливати на обсяги виробництва продуктів харчування.

— Враховуючи наведену регіональну структуру, очевидно, що найкрупнішими виробниками більшості видів сільськогосподарської продукції, в тому числі рослинницької, виступають азійські країни (Табл. 2). У виробництві зерна за 2023 рік лідирують: Китай — 642 млн т, США — 463 млн т, Індія — 374 млн т. Україна в цьому рейтингу посіла 11-е місце з показником 59 млн т. Загальна частка десяти головних виробників зерна у світовому виробництві фактично становить 2/3. З запасом попереду знаходиться Китай і у виробництві фруктів — 273 млн т. Серйозне відставання в цьому сегменті у другій і третій позицій, які займають Індія (110 млн т) та Бразилія (43 млн т). Сумарно ці країни забезпечили у 2023 році 45 % глобального урожаю плодів і ягід. Беззаперечним є також домінування Китаю в групі овочів, яких ним було зібрано 603 млн т, тобто понад половину світових обсягів. Слідом розташувались Індія (149 млн т) і США (7 млн т). Визначальним для пропозиції картоплі на світовому ринку є урожай в п'яти головних країнах-виробниках, серед яких лідирує Китай (93 млн т). Україна в 2023 році зайняла третє місце, зібравши більше

21 млн т. Найбільші країни-виробники забезпечили разом 55 % обсягів картоплі в світі [3].

Подібна картина спостерігається і по основних групах тваринницької продукції (Табл. 3). Перше місце належить Китаю у виробництві різних видів м'яса — 99 млн т. Другими в рейтингу стали Сполучені Штати (47 млн т), третьою — Бразилія (28 млн т). Спільно вони втріох формують близько половини (47 %) світового виробництва м'яса. У виробництві яєць 2023 року лідером залишився Китай з обсягом у 36 млн т, а Індія (8 млн т), Індонезія (7 млн т) та США (7 млн т) відчутно поступались. На ці чотири країни припадає майже 60 % глобального виробництва яєць. Пропозиція риби і морепродуктів визначається, головним чином, в Китаї, що мав показник виробництва на рівні 65 млн т у 2023 році. Разом з Індією (14 млн т) та Індонезією (13 млн т) вони забезпечують рівно половину світових обсягів продукції даного сектору. І лише стосовно молока перша позиція належить іншій азійській країні — Індії, яка 2023 року виробила його 239 млн т. Наступними в рейтингу були США (103 млн т) і Пакистан (65 млн т). Підсумкова частка основних десяти країн-виробників молока склала 64 % [3].

Таблиця 2. Рейтинг країн-виробників продукції рослинництва (2023)

Зернові		Фрукти		Овочі		Картопля	
Країна	млн т	Країна	млн т	Країна	млн т	Країна	млн т
Китай	642	Китай	273	Китай	603	Китай	93
США	463	Індія	110	Індія	149	Індія	60
Індія	374	Бразилія	43	США	31	Україна	21
Бразилія	156	Туреччина	27	Туреччина	27	США	20
Росія	136	Мексика	26	Єгипет	18	Росія	19
Індонезія	69	Індонезія	26	В'єтнам	18	Німеччина	12
Бангладеш	66	США	22	Мексика	16	Бангладеш	10
Аргентина	65	Філіппіни	17	Нігерія	16	Франція	9
Франція	64	Іспанія	17	Росія	14	Єгипет	9
Канада	61	Іран	16	Індонезія	13	Пакистан	8

Джерело: сформовано на основі [3].

Таблиця 3. Рейтинг країн-виробників продукції тваринництва (2023)

М'ясо		Молоко		Яйця		Риба і морепродукти	
Країна	млн т	Країна	млн т	Країна	млн т	Країна	млн т
Китай	99	Індія	239	Китай	36	Китай	65
США	47	США	103	Індія	8	Індія	14
Бразилія	28	Пакистан	65	Індонезія	7	Індонезія	13
Індія	13	Китай	47	США	7	В'єтнам	8
Росія	13	Бразилія	36	Бразилія	3	Перу	7
Мексика	8	Німеччина	34	Мексика	3	Росія	5
Іспанія	7	Росія	34	Росія	3	США	5
Німеччина	7	Франція	25	Японія	2	Бангладеш	5
Аргентина	6	Туреччина	21	Туреччина	1	Норвегія	4
В'єтнам	6	Нова Зеландія	21	Бангладеш	1	Чилі	3

Джерело: сформовано на основі [3].

Перелік найбільших виробників цукру очолювали Бразилія (46 млн т) та Індія (37 млн т), в той час як наступні за ними Таїланд і Китай забезпечили по 10 млн т цього солодкого продукту. Загалом тут присутня висока щільність в рейтингу, а провідні десять країн у 2023 році сформували 73 % світового виробництва цукру (Табл. 4). У сегменті рослинних олій одноосібним лідером залишилась Індонезія з показником у 59 млн т. Друге й третє місця посідали Китай (27 млн т) і Малайзія (23 млн т). Спільна частка цих країн у глобальній пропозиції становила 45 %. Обсяги виробництва четвертої та п'ятої країн у рейтингу, якими стали Сполучені Штати (15 млн т) і Бразилія (13 млн т), виявились ще меншими. До числа найбільших виробників рослинних олій потрапила й Україна, зайнявши дев'яте місце з обсягом близько 7 млн т [3].

Головними виробниками кави у вигляді сировини (зеленої) традиційно виступають Бразилія (3349 тис. т) і В'єтнам (1957 тис. т). За 2023 рік вони сформували 48 % пропозиції цієї культури в світі. Індонезія, Колумбія та решта країн, хоча й не мають великих розривів між собою, від двох лідерів суттєво відстають. Китай самостійно виробляє майже половину чайного листя на планеті. Крім нього, великі урожаї на власних плантаціях збирають Індія, Кенія, Шрі-Ланка, Туреччина і В'єтнам. Світове виробництво какао-бобів переважно сконцентроване в наступних країнах: Кот-д'Івуар — 1822 тис. т, Гана — 654 тис. т, Індонезія — 632 тис. т. Загалом на найбільших десять виробників припало 92 % пропозиції цього продукту в світі. У сегменті необробленого тютюну домінує Китай, який разом Індією та Бразилією сформували 2023 року понад 3/5 глобального виробництва (Табл. 5).

Таблиця 4. Рейтинг країн-виробників переробленої продукції (2023)

Цукор		Рослинна олія	
Країна	млн т	Країна	млн т
Бразилія	46	Індонезія	59
Індія	37	Китай	27
Таїланд	10	Малайзія	23
Китай	10	США	15
США	8	Бразилія	13
Пакистан	7	Росія	10
Росія	7	Індія	10
Мексика	6	Аргентина	7
Німеччина	5	Україна	7
Австралія	4	Канада	6

Джерело: сформовано на основі [3].

Аграрний сектор завдяки виробництву сільськогосподарської продукції виступає основою для глобальної продовольчої безпеки в світі, однак паралельно виконує низку різноманітних завдань [4]. Його вплив на функціонування глобальної продовольчої системи та інші важливі сфери є відчутним, безпосередньо формуючи такі результати й наслідки:

— створення базового рівня пропозиції продовольства — рослинництво, тваринництво і харчова промисловість забезпечують початкові кількісні обсяги продуктів харчування, які можуть бути спожиті, використані на нехарчові потреби, продані за кордон як надлишки, обміняні або закуплені в інших країнах у разі дефіциту;

— пріоритетність для держави — першочергове значення аграрному виробництву, часто навіть всупереч економічній доцільності, надається через його безальтернативність та важливість для всієї національної безпеки [5];

— ціновий орієнтир — вартість сільськогосподарської сировини, виражена в ціні, характеризується нестабільністю і коливаннями, однак слугує основою ціноутворення кінцевої продукції, товарів харчової промисловості, а

Таблиця 5. Рейтинг країн-виробників окремих видів продукції (2023)

Кава		Чай		Какао-боби		Тютюн	
Країна	тис. т	Країна	тис. т	Країна	тис. т	Країна	тис. т
Бразилія	3349	Китай	15429	Кот-д'Івуар	1822	Китай	2298
В'єтнам	1957	Індія	6034	Гана	654	Індія	727
Індонезія	759	Кенія	2578	Індонезія	632	Бразилія	681
Колумбія	681	Шрі-Ланка	1496	Екватор	376	Індонезія	287
Ефіопія	559	Туреччина	1357	Нігерія	350	Зімбабве	195
Уганда	468	В'єтнам	1125	Камерун	300	США	194
Гондурас	384	Індонезія	613	Бразилія	296	Пакистан	152
Перу	367	Бангладеш	405	Перу	167	Танзанія	123
Індія	361	Уганда	393	Колумбія	60	Малаві	120
ЦАР	316	Аргентина	344	Домініканська Республіка	60	КНДР	88

Джерело: сформовано на основі [3].

також багатьох інших секторів економіки, не завжди напряму пов'язаних між собою [6; 7];

— геоекономічна категорія — за останнім час агропродовольча галузь стала вираженням інструментом впливу, який вийшов на рівень глобальної політики, оскільки більшість проблем людства, які визнаються пріоритетними міжнародною спільнотою і потребують вирішення, пов'язані з нестачею їжі, голодом, нерациональним харчуванням, бідністю в сільській місцевості, змінами клімату, розвитком альтернативної енергетики тощо [8; 9];

— домінуюча сфера в перспективі — враховуючи вищенаведені характеристики, швидкі зміни геополітичної обстановки в світі, зростання її непередбачуваності, очікуване подальше збільшення населення планети, агропродовольчий сектор продовжуватиме визначати рівень продовольчого забезпечення в світі, одночасно відповідаючи на нові виклики соціально-економічного походження планетарного масштабу, наслідки яких прогнозувати стане складніше [10].

— Зважаючи на існуючі тенденції, глобальне виробництво абсолютної більшості видів продукції сільського господарства продовжуватиме зростати. Головними причинами цього, як і раніше, буде збільшення кількості населення в світі та його регіонах, а також загальне зростання індивідуальних доходів людей, що зумовлюватиме кількісне і якісне нарощування споживання різних продуктів харчування.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

З 2000 року по 2023 рік спостерігалось помітне збільшення глобального виробництва ключових груп продукції аграрного сектору і переробної промисловості. Регіональний розподіл пропозиції продовольства в світі свідчить про яскраво виражене домінування Азії, враховуючи лідерство Китаю та високі позиції Індії в аналогічному рейтингу країн. Загалом найчастіше в переліку найбільших держав-виробників також зустрічаються Бразилія, США, Індонезія. Україна зуміла зберегти високі власні позиції в сегменті картоплі та залишитись в провідній десятці виробників рослинної олії. Очікуване збільшення населення планети в якості вирішального фактора зумовлюватиме необхідність подальшого нарощування пропозиції продуктів харчування. Разом з тим, в сучасному мінливому світі аграрний сектор, виступаючи головним елементом продовольчої системи, поступово розширює свою роль і на-

буває нових функцій, пов'язаних з впливом на інші сфери життя. Перспективами подальших досліджень в даному напрямі можуть бути питання зміни загального та індивідуального споживання основних продуктів харчування в розрізі географічних регіонів і окремих країн, що дозволить більш точно встановити причинно-наслідкові зв'язки між структурними елементами глобального ринку продовольства.

Література:

1. Миськів Г. В., Миськів О.-М. М. Роль та значення аграрного сектору у формуванні глобальної продовольчої безпеки. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. 2025. № 1 (13). С. 326—334. DOI: <https://doi.org/10.23939/smeu2025.01.326>
2. Павленко О. М. Стан продовольчої безпеки у світі та основні тренди її забезпечення у обсягах виробництва за континентами та країнами. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-96>
3. FAOSTAT. URL: <http://www.fao.org/faostat/en> (дата звернення: 21.03.2026).
4. Школьний О. О., Вернюк Н. О., Клименко Л. В., Мовчанюк А. В., Чукіна І. В. Формування інноваційних стратегій щодо забезпечення глобальної продовольчої безпеки в світлі концепції сталого розвитку. Агросвіт. 2026. № 2. С. 48—54. DOI: [10.32702/2306-6792.2026.2.48](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2026.2.48)
5. Kovalenko, O., Boki, O., Yashchenko, L., & Lysenko, H. Food crisis in the modern world: Causes and possible consequences for Ukraine. Ekonomika APK. 2025. vol. 32, № 5, pp. 10—24. DOI: <https://doi.org/10.32317/ekon.apk/5.-2025.10>
6. Україна очолила список європейських країн, де найбільше подорожчають продукти у 2026 році. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2026/03/01/169147938/> (дата звернення: 26.03.2026).
7. Названо країни, яким війна в Ірані загрожуватиме новим "ціновим шоком" на продукти харчування. URL: <https://www.unian.ua/economics/agro/viyna-v-irani-konflikt-zagrohuye-novim-stribkom-cin-na-produkti-harchuvannya-v-krajinah-shcho-rozvivayutsya-13321353.html> (дата звернення: 26.03.2026).
8. Орехова Т., Іщук Ю. Ризики та виклики глобального ринку агропродовольчої продукції. Вісник Хмельницького національного університету: Економічні науки. 2023. № 4. С. 119—124. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-320-4-17>
9. Ismayilzade, M., Gahramanova, S., Rahimova, K., & Karimova, V. Adaptation strategies

of agriculture to climate change and natural disasters. *Ekonomika APK*. 2023. vol. 30, № 6, pp. 17—25. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202306017>

10. Війна на Близькому Сході: наслідки для продовольчої безпеки. URL: <https://www.dw.com/uk/vijna-na-blizkomu-shodi-naslidki-dla-globalnoi-prodovolcoi-bezpeki/a-76380300> (дата звернення: 26.03.2026).

References:

1. Myskiv, G. V. and Myskiv, O.-M. M. (2025), "The role and importance of the agricultural sector in formation global food security", *Management and Entrepreneurship in Ukraine: the stages of formation and problems of development*, vol. 1 (13), pp. 326—334. DOI: <https://doi.org/10.23939/smeu2025.01.326>

2. Pavlenko, O. M. (2024), "The food security situation in the world and the main trends of its provision in terms of production by continent and country", *Economy and Society*, vol. 67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-96>

3. FAOSTAT. (2025), available at: <http://www.fao.org/faostat/en> (Accessed 21 March 2026).

4. Shkolnyi, O. O., Verniuk, N. O., Klymenko, L. V., Movchanyuk, A. V. and Chukina, I. V. (2026), "Formation of innovative strategies for ensuring global food security in the light of the concept of sustainable development", *Agrosvit*, vol. 1, pp. 48—54. DOI: 10.32702/2306-6792.2026.2.48

5. Kovalenko, O., Boki, O., Yashchenko, L. and Lysenko, H. (2025), "Food crisis in the modern world: Causes and possible consequences for Ukraine", *Ekonomika APK*, vol. 32, no. 5, pp. 10—24. DOI: <https://doi.org/10.32317/ekon.apk/5.2025.10>

6. Minfin (2026), "Ukraine topped the list of European countries where food prices will rise the most in 2026", available at: <https://minfin.com.ua/ua/2026/03/01/169147938/> (Accessed 26 March 2026).

7. UNIAN (2026), "Countries threatened by war in Iran with new "price shock" on food products named", available at: <https://www.unian.ua/economics/agro/vijna-v-irani-konflikt-zagrozhuye-novim-stribkom-cin-na-produkti-harchuvannya-v-krajinah-shcho-rozvivayutsya-13321353.html> (Accessed 26 March 2026).

8. Orekhova, T. and Ischuk Y. (2023), "Risks and challenges of the global agri-food market", *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences*, vol. 4, pp. 119—124. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-320-4-17>

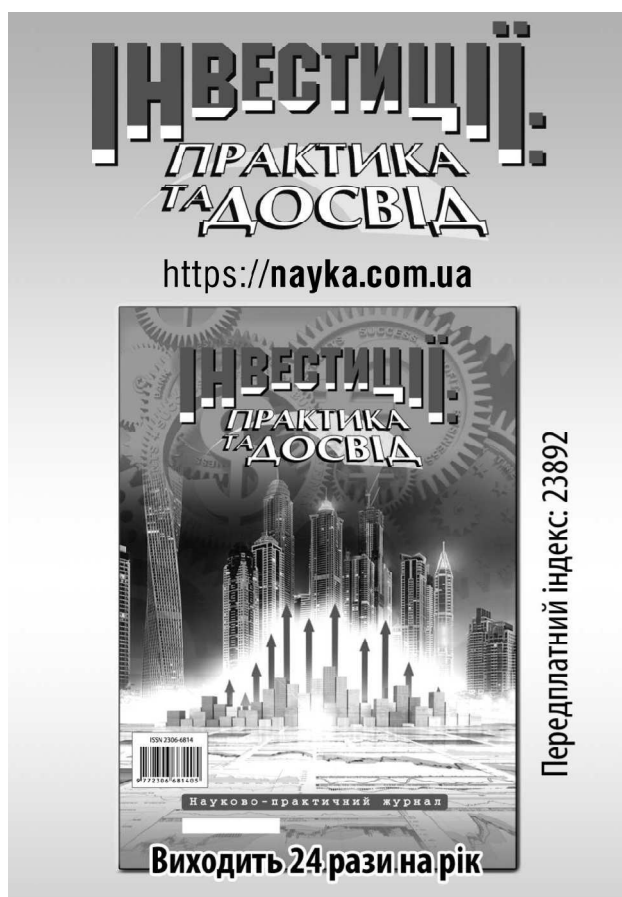
9. Ismayilzada, M., Gahramanova, S., Rahimova, K. and Karimova, V. (2023), "Adaptation strategies of agriculture to climate change and natural disasters", *Ekonomika APK*, vol. 30, no. 6, pp. 17—25. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202306017>

10. DW (2026), "War in the Middle East: Implications for Food Security", available at: <https://www.dw.com/uk/vijna-na-blizkomu-shodi-naslidki-dla-globalnoi-prodovolcoi-bezpeki/a-76380300> (Accessed 26 March 2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 28.03.26

Прорецензовано / Revised: 03.04.26

Схвалено до друку / Accepted: 09.04.26

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України (Категорія «Б») з

ЕКОНОМІЧНИХ НАУК та ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

(Наказ Міністерства освіти і науки України № 886 від 02.07.2020)

Спеціальності - 051, 071, 072, 073, 075, 076, 281, 292